

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Vlasty Wohlmuthové a soudkyň JUDr. Lyany Rozlivkové a JUDr. Gabriely Barančíkové v právní věci žalobkyně [údaje o účastníkovi] JUDr. Jirím Juříčkem, advokátem, Údolní 5, 602 00 Brno proti [údaje o účastníkovi] [údaje o zástupci], o zaplacení Kč 1, 120.000 s přísl., o odvolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. června 2009 č.j. 49 Cm 66/2008-109,

takto:

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16.června 2009 č.j. 49 Cm 66/2008-109 se**
 - a) ve výroku I. a ve výroku II. ve vztahu k žalovanému 1) potvrzuje,
 - b) ve výroku I. ve výroku II. ve vztahu k žalovanému 2) a žalovanému 3) zrušuje a věc se v tomto rozsahu postupuje k projednání a rozhodnutí Obvodnímu soudu pro Prahu 9 jako soudu věcně a místně příslušnému.
- II. Odvolací řízení o odvolání žalobkyně proti výroku III. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. června 2009 č.j. 49 Cm 66/2008-109 se zastavuje.**
- III. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému 1) na náhradu nákladů odvolacího řízení částku Kč 72.360 do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, a to přímo JUDr. [jméno] [příjmení], advokátovi, Na Nivách 1019/25, Praha 4.**

Odůvodnění:

Výše uvedeným rozsudkem Městský soud v Praze ve výroku I. zamítl žalobu, již se žalobkyně domáhala proti žalovanému 1), žalovanému 2) a žalovanému 3), aby zaplatili žalobkyni společně a nerozdílně částku Kč 1, 120.00 s úrokem z prodlení ve výši 2% p.a. z částky Kč 80.000 od 21.12.2003, z částky Kč 80.000 od 21.1.2004, z částky Kč 80.000 od 21.2.2004, z částky Kč 80.000 od 21.3.2004, z částky Kč 80.000 od 21.4.2004, z částky Kč 80.000 od 21.5.2004, z částky Kč 80.000 od 21.6.2004, to vše do zaplacení, dále ve výši 2,5% p.a. z částky Kč 80.000 od 21.7.2004, z částky

Kč 80.000 od 21.8.2004, to vše do zaplacení a dále ve výši 3% p.a. z částky Kč 80.000 od 21.9.2004, z částky Kč 80.000 od 21.10.2004, z částky Kč 80.000 od 21.11.2004, z částky Kč 80.000 od 21.12.2004, z částky Kč 80.000 od 21.1.2005, to vše do zaplacení, ve výroku II. uložil žalobkyni povinnost zaplatit žalovanému 1), žalovanému 2) a žalovanému 3) na náhradu nákladů řízení částku Kč 60.600, k rukám jejich právního zástupce a ve výroku III. rozhodl, že návrh žalobkyně na rozšíření žaloby na částku Kč 2, 080.000 s přísl. se nepřipouští.

Soud vyšel ze skutečnosti, že žalobkyně uplatnila vůči žalovanému 1), žalovanému 2) a žalovanému 3) nárok na zaplacení částky Kč 1, 120.000, spolu se zákonným úrokem z prodlení, a to na základě tvrzení, že v rámci své podnikatelské činnosti vypomáhala žalovanému 1) zejména s rozvíjením obchodních aktivit společnosti, se zajištěním a rozšířením obchodní sítě, se zprostředkováním obchodů apod., přičemž se žalovaný 1) zavázal smlouvou ze dne 19.12.1997, označenou jako "Uznání závazku", hradit žalobkyni měsíčně částku Kč 80.000. Vymáhaná částka představuje dlužné částky za období prosinec 2003 až leden 2005. Nárok uplatnila žalobkyně i proti ručícím společníkům, t.j. proti žalovanému 2) a žalovanému 3), kteří ručí za závazky žalovaného 1). Rozšíření žaloby o zaplacení dlužných částek za období únor 2005 až leden 2006, spolu se zákonným úrokem z prodlení, soud nepřipustil.

Žalovaný 1), žalovaný 2) a žalovaný 3) ve vyjádření k žalobě nepopřeli, že na základě ústní dohody a vzájemných rodinných vztahů spolupracovali se žalobkyní v letech 1994 -1996. Uvedli, že od roku 1997 žalobkyně ani její manžel nevykonávali pro žalovaného 1), žalovaného 2) a žalovaného 3) fakticky žádnou činnost a že v době vystavení "Uznání závazku" ze dne 19.12.1997 neexistovaly ze strany žalovaného 1), žalovaného 2) a žalovaného 3) vůči žalobkyni žádné dluhy. Poukázali na § 558 obč.z., uvedený v "Uznání závazku" ze dne 19.12.1997, 0a zdůraznili, že uznání dluhu je jednostranný právní úkon adresovaný věřiteli a lze jej učinit až poté, co dluh vznikl, a vzhledem ke skutečnosti, že v roce 1997 neexistoval jejich dluh vůči žalobkyni, předmětná listina nemá náležitosti uznání závazku. S odkazem na obsah "Uznání závazku" ze dne 19.12.1997 uvedli, že listina neobsahuje znaky řádné smlouvy podle zákona. Uvedli, že spolupráce skončila v roce 2000, a pokud by měli být zavázáni k poskytnutí dalšího plnění, bylo by to v rozporu s dobrými mravy a v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku.

Soud zjistil z listiny označené jako " Smlouva, že dne 7.2.1997 uzavřel žalovaný 1) se žalobkyní smlouvu "na zprostředkovatelskou činnost", v níž se žalovaný 1) zavázal vyplácet od 1.1.1997 každý rok žalobkyni 40% z čistého účetního zisku provozovny "ECOTONER BRNO, Cejl 86". Smluvní strany se dohodly též na tom, že úhrada se bude provádět měsíčně, a to zálohami vypočtenými z čistého zisku z předešlého roku. Soud zjistil, že v listině ze dne 19.12.1997 označené jako "Uznání závazku" žalovaný 1) jako dlužník uznává svůj závazek spočívající ve finančním plnění za podmínek v listině uvedených ve prospěch věřitelky - žalobkyně. V listině je uvedeno, že závazek vznikl v souvislosti se vzájemnou podnikatelskou činností žalovaného 1) a žalobkyně, spočívající v "založení obchodní společnosti, jejími obchodními aktivitami, se zajištěním a rozšířením obchodní sítě atd." a že v souvislosti s tím, se žalovaný 1) zavazuje žalobkyni vyplácet měsíčně částku Kč 80.000, přičemž toto finanční plnění bude poskytováno v pravidelných měsíčních splátkách do budoucna, za podmínky, že celkový měsíční obrát, tržba žalovaného 1), neklesne pod Kč 1, 000.000. Soud uvedl, že mezi účastníky nebyly sporné účetní doklady, a to výkaz zisku a ztrát k 31.12.2006 žalovaného 1), přehled o změnách vlastního kapitálu a rozvaha ke dni 31.12.2006 a výpisy z běžného účtu žalobkyně o úhradě částky Kč 80.000 za období od počátku roku 1998 do konce roku 2000. Soud uvedl, že z listiny ze dne 19.12.2000 nazvané "Uznání závazku" vyplývá, že žalovaný 1) uznává svůj závazek spočívající ve finančním plnění za podmínek v listině uvedených ve prospěch [jméno] [příjmení], přičemž je v listině uvedeno, že závazek vznikl v souvislosti se vzájemnou podnikatelskou činností žalovaného 1) a manžely [příjmení] (pana [jméno] a paní [jméno] [příjmení], t.j. žalobkyně) a že v souvislosti s tím se žalovaný 2) a žalovaný 3) zavazují [jméno] [příjmení] vyplácet zdaněnou měsíční splátku Kč 55.000 s tím, že toto finanční plnění bude poskytováno v pravidelných měsíčních splátkách do budoucna, za podmínky, že

celkový měsíční obrat žalovaného 1) neklesne pod Kč 1, 000.000. Soud provedl dokazování přehledem faktur uhrazených žalobkyní za období od konce roku 1994 do konce roku 1998 s uvedenou sumou položek ve výši Kč 1, 242.299.

Soud dospěl k závěru, že obsah dohodnutý žalobkyní a žalovaným 1) v listině ze dne 7.2.1997 nazvané "Smlouva neobsahuje podstatné části smlouvy stanovené v základním ustanovení obch.z. pro jednotlivé typy smluv, a že v listině smluvní strany dostatečně neurčily předmět svých závazků.

Soud vyšel z toho, že "pokud došlo k uznání závazku" na základě listiny ze dne 19.12.1997 ("patrně dohodnutého ve smyslu § 558 obč.z.), potom v případě uznání dluhu jde o samostatný zajišťovací institut, zakládá se právní domněnka existence dluhu v době uznání, důkazní břemeno spočívá na věřiteli a uznání závazku je jednostranný právní úkon dlužníka určený věřiteli a lze jej učinit až poté, co dluh vznikl, přičemž kromě obecných náležitostí je k jeho platnosti třeba písemné formy, vyjádření příslibu zaplatit dluh a uvedení důvodu dluhu a jeho výše. Soud uvedl, že je třeba rozlišovat uznání dluhu a závazek ze smlouvy. Dospěl k závěru, že v daném případě nemůže jít o "uzavření smlouvy, popř. závazek ze smluvního vztahu", neboť žalovaný 1) jako dlužník uznává svůj závazek spočívající ve finančním plnění do budoucna, a to měsíční vyplácení částky Kč 80.000 na účet žalobkyně. Proto žalobkyně neprokázala existenci dluhu v době jeho uznání, resp. neprokázala skutečnost, že dluh v době jeho uznání skutečně vznikl. Soud uvedl, že uvedené uznání závazku nelze posuzovat jako uzavřenou smlouvu.

Jestliže žalobkyně požaduje, aby jí žalovaný 1) platil pravidelně finanční částku, aniž by v listině ze dne 7.2.1997, nazvané "Smlouva", byl dohodnut předmět vzájemných závazků, a v listině ze dne 19.12.1997, nazvané "Uznání závazku", jež nemá náležitosti zákona, žalovaný uznává svůj neexistující dluh, jde o rozpor se zásadami poctivého obchodního styku. Ujednání, jejichž uplatnění by byla v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, jsou neplatná, práva jsou nevymahatelná a soud v takovém případě uplatněný nárok v rozsahu, v jakém je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, nepřizná (§ 265 obč.z.).

Soud uzavřel, že mezi účastníky řádně nevznikl smluvní vztah, neboť účastníci nedohodli, že by žalobkyně poskytovala žalovanému 1) určitou konkrétní činnost, t.j. plnění, za něž by byla oprávněna požadovat vymáhanou částku. Rovněž nebylo prokázáno, že by se žalovaný 1) na úkor žalobkyně bezdůvodně obohatil a tento majetkový prospěch by bylo třeba vydat, resp. poskytnout peněžitou náhradu (§ 451 obč.z.). I pokud by účastníci uzavřeli smlouvu, na jejím základě by vznikla pouze jednostranná povinnost žalovanému 1) platit žalobkyni měsíční finanční částky, aniž by za ně bylo poskytnuto adekvátní plnění, potom by se jednalo o nárok, který je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a soud by takový nárok nepřiznal.

O nákladech řízení rozhodl soud podle § 142 odst. 1 o.s.ř.

Proti rozsudku podala včas odvolání žalobkyně. Rozsudek má za věcně nesprávný vůči všem třem žalovaným. Má zejména zato, že soud nesprávně hodnotil listinu ze dne 7.2.1997. Z jejího obsahu je zřejmé, jaká práva a povinnosti mezi sebou účastníci sjednali, tedy že na jejím základě vznikl žalovanému 1) vůči žalobkyni závazek platit žalobkyni částky v listině jednoznačně určené, t.j. žalobkyní žalobou vymáhané. Uvedla, že o tom, že žalovaný 1) neměl žádné pochybnosti o obsahu svého závazku, svědčí i skutečnost, že tento závazek žalovaný 1) plnil. Předmětný závazek žalovaného 1) žádným způsobem nezanikl a nárok žalobce je po právu. Při jednání před odvolacím soudem vzala žalobkyně zpět odvolání proti výroku III. rozsudku. Zdůraznila, že listinu ze dne 19.12.1997 nazvanou "Uznání závazku" je třeba posoudit nikoli podle jejího označení, ale podle jejího obsahu. Jejím obsahem je závazek žalovaného 1) ve vztahu k žalobkyni. Jednostranné plnění není v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, svá práva žalobkyně nezneužila. Obsahem uvedené listiny je určitý právní úkon učiněný žalovaným 1) a na jeho základě byl založen závazek žalovaného 1) k plnění žalobkyni.

Ve vyjádření k odvolání žalovaný 1), žalovaný 2) a žalovaný 3) mají rozsudek v celém rozsahu za věcně správný. Uvedli zejména, že soud se dostatečně vypořádal s obsahem a formálními nedostatky listiny ze dne 7.2.1997 a zároveň s listinou ze dne 19.12.1997, neboť obě listiny je třeba vykládat ve vzájemném kontextu. Při jednání před odvolacím soudem žalovaný 1) zdůraznil, že jeho závazek neexistoval a neexistuje, tedy nikdy nevznikl.

Poněvadž žalobkyně při jednání před odvolacím soudem vzala zpět odvolání proti výroku III. rozsudku, rozhodl odvolací soud podle § 207 o.s.ř., jak je uvedeno ve výroku II. tohoto rozsudku. Odvolací soud přezkoumal rozsudek podle § 212 a násl. o.s.ř. a dospěl k závěru, že ve vztahu k žalovanému 1) jsou podmínky pro potvrzení rozsudku podle § 219 o.s.ř. a ve vztahu k žalovanému 2) a žalovanému 3) shledal podmínky pro postup podle § 219a odst. 1 písm. a) a § 221 odst. 1 písm. b) o.s.ř., t.j. ke zrušení napadeného rozsudku a postoupení věci v tomto rozsahu soudu věcně a místně příslušnému.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, jak jsou uvedena v rozsudku a ze skutečnosti, že žalobkyně považuje za rozhodné pro určení práv a povinností ujednání žalovaného 1) se žalobkyní v listině ze dne 7.2.1997 nazvané "Smlouva a v listině ze dne 19.12.1997 nazvané "Uznání závazku".

Odvolací soud opakoval dokazování uvedenými listinami, podepsanými žalovaným 1) a žalobkyní. Dospěl k závěru, že žalobkyně a žalovaný 1) jasně nezaložili své vztahy smlouvou určitého typu. Zabýval se proto tím, zda obsah listin nelze považovat za nepojmenovanou smlouvu podle § 269 odst. 2 obch.z., podle něhož účastníci mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není upravena jako typ smlouvy.

Dospěl k závěru, že obsahem "Smlouvy není závazkový vztah, podle něhož by žalobkyni příslušela jakákoli platba, neboť aby bylo možno dojít k závěru, že jde o nepojmenovanou smlouvu, musí být obsahem smlouvy ujednání vzájemných práv a povinností, a tak tomu v daném případě není, protože ve "Smlouvě žádná povinnost žalobkyně uvedena není. Vzhledem k této skutečnosti dospěl odvolací soud k závěru, že ani o nepojmenovanou smlouvu se nejedná, a proto nevyvodil z uvedených listin žádnou povinnost k zaplacení vymáhané částky.

Co se týká listiny ze dne 19.12.1997 dospěl odvolací soud k závěru, že soud prvního stupně správně vyložil, že nejde o uznání závazku. Při hodnocení, zda obsahem této listiny není závazkový vztah, resp. zda byl vztah mezi žalobkyní a žalovaným 1) založen nepojmenovanou smlouvou, vyšel odvolací soud ze skutečnosti, že ani tato listina žádnou povinnost žalobkyni nepřináší, jejím obsahem nejsou vzájemná práva a povinnosti. Proto ani v tomto případě o nepojmenovanou smlouvu se nejedná. Odvolací soud tedy neshledal existenci nepojmenované smlouvy uzavřené mezi žalobkyní a žalovaným 1), na jejímž základě by měla existovat povinnost žalovaného 1) k zaplacení žalované částky.

Odvolací soud dospěl k závěru, že soud prvního stupně správně napadeným rozsudkem zamítl žalobu ve vztahu k žalovanému 1). Proto rozsudek v části týkající se žalovaného 1) z uvedených důvodů shledal odvolací soud ve výsledku správným, a proto jej vůči žalovanému 1) potvrdil, včetně výroku o nákladech řízení.

Co se týká části rozsudku ve vztahu k žalovanému 2) a žalovanému 3) vyšel odvolací soud ze skutečnosti, že žalobkyně uplatnila proti žalovanému 2) a žalovanému 3) dne 27.12.2007 nárok na zaplacení částky Kč 1, 120.000 s přísl., přičemž nárok opřela o skutečnost, že žalovaný 2) a žalovaný 3) jsou společníci žalovaného 1) a ručí za závazky žalovaného 1).

Podle § 103 o.s.ř. kdykoli za řízení soud přihlíží k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé (podmínky řízení). Mezi tyto podmínky řízení patří existence věcné příslušnosti soudu k projednání a rozhodnutí věci. Podle § 104a odst. 1 o.s.ř. věcnou příslušnost zkoumá soud kdykoli za řízení. Odvolací soud rozhodnutí soudu, který rozhodl v prvním stupni,

zruší, rozhodl-li věcně nepřislušný soud (§ 219a odst. 1 písm. a) o.s.ř.) a podle § 221 odst. 1 písm. b) věc postoupí soudu věcně příslušnému.

Podle úpravy věcné příslušnosti okresních a krajských soudů tak, jak byla vymezena v § 9 o.s.ř., účinného v době zahájení řízení vůči žalovanému 2) a žalovanému 3), nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné okresní soudy. Krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně věci vyjmenované v odst.2 a 3 § 9 o.s.ř. V dané věci nejde o věc uvedenou v odst. 2 a 3 písm.a) až q), s) až x) tohoto ustanovení. Nejde ani o spor z dalších (t.j. v jiných ustanoveních § 9 odst. 3 o.s.ř. neuvedených) obchodně závazkových vztahů podle písm. r) § 9 odst. 3 o.s.ř., neboť v případě žalovaného 2) a žalovaného 3) není žalován podnikatel, nejde tedy o spor mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti.

Poněvadž řešenou věc ve vztahu k žalovanému 2) a žalovanému 3) nelze podřadit pod žádnou ze stanovených výjimek ze zásady, že podle § 9 odst. 1 o.s.ř. nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné okresní soudy, obsažených v § 9 odst. 2 až 4 o.s.ř., dospěl odvolací soud k závěru, že k projednání a rozhodnutí sporu žalobkyně proti žalovanému 2) a žalovanému 3) jako ručitelům žalovaného 1) je podle odst. 1 § 9 o.s.ř. jako soud prvního stupně věcně příslušný okresní soud. Proto odvolací soud rozhodl, jak je uvedeno ve výroku I., písm. b) tohoto rozsudku.

O nákladech odvolacího řízení ve vztahu k žalovanému 1) rozhodl odvolací soud podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. Úspěšnému žalovanému 1) přiznal náhradu nákladů spočívajících v nákladech na právní zastoupení v rozsahu daném § 3 vyhl. č.484/2000 Sb. ve znění vyhl.č. 277/2006 Sb. (Kč 59.700), § 13 odst. 3 vyhl.č. 177/1996 Sb. ve znění vyhl.č. 276/2006 Sb. (2xKč 300) a 20% DPH ze součtu uvedených částek podle § 137 odst. 3 o.s.ř. ve výši Kč 12.060.

Poučení:

Proti výroku I., písm. a) tohoto rozsudku není přípustné dovolání, ledaže na základě dovolání podaného do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím Městského soudu v Praze dospěje odvolací soud k závěru, že má rozsudek ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Proti výroku I., písm. b) a proti výroku II. tohoto rozsudku není přípustné dovolání.

Nebude-li dobrovolně splněna povinnost stanovená tímto rozsudkem, lze podat návrh na výkon rozhodnutí podle příslušných ustanovení o.s.ř.

Praha 31. května 2010

JUDr. Vlasta Wohlmuthová
předsedkyně senátu